

Landelijk Overleg Vakinhoud Strafrecht

Tijdelijke werkwijze TBS-verlengingszittingen

6 april – 1 juni 2020

De TBS-zittingen kennen verschillende vorderingen, zoals:

1. Verlenging TBS met dwangverpleging (vordering 1 of 2 jaar)¹
2. Verlenging TBS met voorwaarden (vordering 1 of 2 jaar)
3. Verlenging van de voorwaardelijke beëindigde TBS (vordering 1 of 2 jaar)
4. Hervatting van de dwangverpleging²
5. Omzetting van een TBS met voorwaarden naar TBS met dwangverpleging

Doelstelling van de werkwijze

Het verdient aanbeveling om – nu het hier een vrijheidsbenemende of vrijheidsbeperkende maatregel betreft en met oog op het zoveel mogelijk voorkomen van oplopende achterstanden - deze zaken ook gedurende de komende periode zoveel mogelijk inhoudelijk te behandelen.

Op welke wijze kunnen deze zaken inhoudelijk behandeld worden?

Het streven is dat zo min mogelijk mensen fysiek op zitting aanwezig zijn. Dit betekent dat zoveel mogelijk gebruikt wordt gemaakt van deelnemen via videoconferentie.³ Dit vraagt om een efficiënte regievoering. De werkwijze wordt hieronder per betrokken partij toegelicht.

Welke procesdeelnemers verschijnen normaliter op deze zitting?

- a. De rechtbank (meervoudige kamer⁴), de officier van justitie en de raadsman;
- b. de terbeschikkinggestelde;⁵
- c. de getuige-deskundige van de kliniek of reclassering;⁶
- d. de onafhankelijke gedragsdeskundigen: hiervoor geldt doorgaans dat het openbaar ministerie deze oproept indien hij/zij een van de kliniek/reclassering afwijkend advies gegeven heeft. Bij twee afwijkende adviezen, wordt vaak volstaan met het oproepen van 1 van die 2 onafhankelijke gedragsdeskundigen;
- e. slachtoffers/nabestaanden;
- f. overig publiek, het betreft een openbare zitting.⁷

¹ Het onderzoek van de zaak door de rechter vindt zo spoedig mogelijk plaats, doch uiterlijk twee maanden na de dag waarop de vordering is ingediend ([artikel 6:6:13 lid 1 Sv](#)). Artikel 6:6:11 lid 4 Sv; zolang niet onherroepelijk is beslist, blijft de terbeschikkingstelling van kracht. Ten aanzien van de categorieën 1, 2 en 3: kan in eerste instantie gekozen worden voor een “aanhouding voor onbepaalde tijd” (maximaal 3 maanden).

² Bij vorderingen tot omzetting of hervatting vindt het onderzoek in elk geval plaats binnen een maand na ontvangst van de vordering ([artikel 6:6:13 lid 1 Sv](#)). Ten aanzien van de categorieën 4 en 5 dient naar bevind van zaken te worden gehandeld. Deze zaken aanhouden lijkt – gelet op de urgentie van de vordering - niet wenselijk.

³ [Artikel 2 lid 2 Besluit videoconferentie](#): Van toepassing van videoconferentie wordt bovendien **geen** gebruik gemaakt indien de te horen persoon een zodanige auditieve of visuele handicap heeft waardoor redelijkerwijs kan worden verondersteld dat videoconferentie afbreuk doet aan zijn inbreng of positie in het strafproces, dan wel aan de rechten van andere procesdeelnemers.

⁴ In [artikel 6:6:1 lid 1 Sv](#) worden regels gesteld voor de rechter die overeenkomstig boek 6 een beslissing kan nemen inzake de tenuitvoerlegging. In lid 7 onder b sub 1 staat dat bij een tenuitvoerlegging de zaak behandeld en beslist wordt door een meervoudige kamer indien de vordering van het openbaar ministerie strekt tot vrijheidsbeneming van een jaar of meer ([artikel 6:6:1 lid 7 onder 1 sub 1 Sv](#)). Vreemd genoeg stelt ook [artikel 6:6:4 Sv](#) procedureregels voor de zitting waarop de behandeling van een zaak niet gelijktijdig geschiedt met de behandeling van een feit waarvoor de veroordeelde wordt vervolgd. In [artikel 6:6:4 lid 4 Sv](#) wordt [artikel 268 tweede en derde lid Sv](#) van overeenkomstige toepassing verklaard, maar niet lid 1 waarin de meervoudige behandeling wordt gegarandeerd. Wat precies de verhouding is tussen voornoemde artikelen, zal in de praktijk uitgekristalliseerd moeten worden, de memorie van toelichting geeft daarvoor geen aanknopingspunten.

⁵ De rechtbank hoort, alvorens te beslissen, de terbeschikkinggestelde ([artikel 6:6:13 lid 3 Sv](#)). De terbeschikkinggestelde kan hiervan geen afstand doen.

⁶ Dit is gangbaar, maar het betreft geen wettelijk vereiste.

Landelijk Overleg Vakinhoud Strafrecht

Hoe vorm te geven aan de rol van deze procesdeelnemers onder de huidige omstandigheden?

- a) De rechtbank en de officier van justitie zijn fysiek aanwezig in de zittingszaal.
- b) De raadsman wordt de keuze gelaten om ofwel fysiek aanwezig te zijn ofwel via videoconferentie/telefoonverbinding deel te nemen.⁸
- c) De terbeschikkinggestelde wordt gehoord middels een videoverbinding.⁹
In die gevallen waarin de terbeschikkinggestelde niet meer in een kliniek verblijft, maar bijvoorbeeld in een begeleid wonen setting of geheel zelfstandig woont, dient naar bevind van zaken te worden gehandeld.¹⁰ Van belang is dat de terbeschikkinggestelde steeds gehoord wordt via een beeldgesprek, zodat de identiteit van de persoon door de rechtbank kan worden vastgesteld.¹¹
- d) De getuige-deskundige wordt gehoord middels een videoverbinding.¹² Deze getuige-deskundige is doorgaans werkzaam in de kliniek waar de terbeschikkinggestelde verblijft, het is derhalve goed voorstelbaar dat hij/zij plaatsneemt in dezelfde VC-ruimte als de terbeschikkinggestelde. De reclassering zou kunnen deelnemen via een Skype for business, in die zin dat de terbeschikkinggestelde de reclasserder ook kan zien/ horen.
- e) De onafhankelijke gedragsdeskundige(n): indien het advies afwijkt van het advies van de kliniek/reclassering, kan de rechtbank deze deskundige(n) voorafgaand aan de zitting schriftelijk vragen stellen. De zittingsgriffier inventariseert bij de raadsman en de officier van justitie of deze (aanvullende) vragen hebben aan deze onafhankelijke gedragsdeskundige(n). Die dan toegevoegd kunnen worden aan de eventuele schriftelijke vraagstelling van de rechtbank. Na ontvangst van de antwoorden worden deze door de zittingsgriffier verspreid, tezamen met de vraag of er nog behoefte bestaat aan het nader horen van deze onafhankelijke gedragsdeskundige(n) (gemotiveerd). De voorzitter beslist of het noodzakelijk is hen (middels videoverbinding) te horen.
- f) De slachtoffers/nabestaanden: betreft een OM aangelegenheid.¹³
- g) Overig publiek: conform landelijke richtlijn niet toelaten.¹⁴

⁷ De vordering wordt op een openbare terechtzitting (artikel 6:6:4 lid 1 Sv) behandeld. Er is discussie over de al dan niet openbaarheid van de zittingen. Aanbevolen wordt om de zittingen als openbaar te betitelen. De HR heeft hierover op 17 maart 2020 een bericht getwitterd n.a.v. de eigen uitspraken, met een navolgende inhoud: *de zittingen worden als openbaar betiteld. Het gebouw is gesloten voor publiek i.v.m. de volksgezondheid. De openbaarheid wordt gewaarborgd doordat zittingen toegankelijk blijven voor procespartijen en (beperkt) voor pers en het z.s.m. beschikbaar stellen van de uitspraken. Het doel van openbaarheid is controleerbaarheid en die wordt op deze manier verzekerd.*

⁸ Informatie site NOVA: Op dit moment wordt Skype for business uitgerold in alle PI's en rechtbanken. De NOVA heeft zowel richting DJI als de Rechtspraak benadrukt dat de advocatuur hierop moet worden aangesloten.

vgl. Hoge Raad, 15 oktober 2019, [ECLI:NL:HR:2019:1589](#): *“Uit de onder 2.3.2 weergegeven wetsgeschiedenis kan worden afgeleid dat een videoconferentie waaraan de getuige deelneemt geldt als verschijning van de getuige ter terechtzitting, maar dat dit niet geldt voor het horen via een geluidsverbinding per telefoon.”* Deze passage roept de vraag op of dit ook opgaat wanneer wordt ingebeld door de raadsman, terwijl de terbeschikkinggestelde middels videoconferentie wordt gehoord.

⁹ Zie voor de eisten die aan het systeem worden gesteld [artikel 4 Besluit videoconferentie](#). Het gebruik van diensten als WhatsApp, Face Time en ZOOM dient - voor het delen van vertrouwelijke informatie - (vooralsnog) vermeden te worden. Skype voor bedrijven is hiervoor wel geschikt.

¹⁰ Een terbeschikkinggestelde valt altijd onder de verantwoordelijkheid van een specifieke TBS-kliniek, ook al verblijft hij/zij niet altijd in de kliniek. Een oplossing zou kunnen zijn dat de terbeschikkinggestelde voor het verhoor gebruikmaakt van de VC-ruimte van de desbetreffende kliniek. Een alternatief is wellicht gebruikmaking van de VC-ruimte van de reclassering, dan wel van het kantoor van de raadsman. Een en ander uiteraard steeds in achtneming van de regels van het RIVM.

¹¹ vgl. Hoge Raad, 15 oktober 2019, [ECLI:NL:HR:2019:1589](#) en zie voor de eisten die aan het systeem worden gesteld [artikel 4 Besluit videoconferentie](#).

¹² vgl. Hoge Raad, 15 oktober 2019, [ECLI:NL:HR:2019:1589](#): *“Uit de onder 2.3.2 weergegeven wetsgeschiedenis kan worden afgeleid dat een videoconferentie waaraan de getuige deelneemt geldt als verschijning van de getuige ter terechtzitting, maar dat dit niet geldt voor het horen via een geluidsverbinding per telefoon.”*

¹³ Gelet op de tekst van artikel 51ac lid 2 Sv lijkt deze de officier van justitie niet zonder meer te verplichten tot het oproepen van het slachtoffer voor de behandeling van de vordering tot verlenging van de Tbs. In de praktijk wordt dat echter in toenemende mate wel gedaan en zijn slachtoffers ook geregeld aanwezig.

¹⁴ Landelijke richtlijn: bij zaken die wel in een zittingszaal worden behandeld, mag zoals bekend geen publiek aanwezig zijn. Journalisten zijn wel welkom, maar slechts in zeer kleine aantallen. Journalisten die een zitting willen bijwonen, dienen zich vooraf te melden bij Voorlichting & Communicatie. In overleg met de rechter of zittingscombi wordt bekeken of, en zo ja hoeveel journalisten er tot de zitting kunnen worden toegelaten. Zonder toestemming wordt ook de pers niet toegelaten tot de rechtbank.

Landelijk Overleg Vakinhoud Strafrecht

Hoe te horen middels videoconferentie?

Op grond van artikel 131a Sv kan daar waar in het Wetboek van Strafvordering de bevoegdheid tot het horen, verhoren of ondervragen van personen wordt gegeven, met uitzondering van bij algemene maatregel van bestuur te bepalen gevallen, mede begrepen worden het horen, verhoren of ondervragen per videoconferentie, waarbij een directe beeld- en geluidsverbinding tot stand komt tussen de betrokken personen.

De beslissing om al dan niet gebruik te maken van videoconferentie is aan de rechtbank voorbehouden, waarbij het belang van het onderzoek in aanmerking wordt genomen. Alvorens te beslissen wordt de te horen persoon of diens raadsman en in voorkomende gevallen de officier van justitie, in de gelegenheid gesteld hun mening kenbaar te maken over de toepassing van videoconferentie (artikel 131a lid 2 Sv). Tegen de beslissing om van videoconferentie gebruik te maken staat geen afzonderlijk rechtsmiddel open (artikel 131a lid 3 Sv).

Het gebruik van videoconferentie in de strafrechtelijke procedure is nader genormeerd in het Besluit videoconferentie. Ingevolge [artikel 3 Besluit Videoconferentie](#) dient bij het horen middels een videoverbinding de navolgende procedure gevolgd te worden:

- Indien de terbeschikkinggestelde *schriftelijk* wordt opgeroepen teneinde te worden gehoord, geeft deze oproep aan of tijdens het horen gebruik zal worden gemaakt van videoconferentie. De oproep vermeldt op welke wijze en binnen welke termijn hij kan aangeven zich niet te kunnen verenigen met het gebruik van videoconferentie (artikel 3 lid 1 Besluit videoconferentie).
- Indien *geen schriftelijke oproep* aan het horen voorafgaat, kan de terbeschikkinggestelde, dan wel de officier van justitie, niet later dan direct bij aanvang van het verhoor aan de voorzitter van de meervoudige kamer die met de leiding over het horen is belast, mondeling dan wel schriftelijk mededelen zich niet te kunnen verenigen met het gebruik van videoconferentie, onder vermelding van de gronden. Op deze mededeling wordt beslist door de voorzitter (artikel 3 lid 4 Besluit videoconferentie).
- De mededeling van de terbeschikkinggestelde (of de officier van justitie), dat hij zich niet met de gebruikmaking van videoconferentie kan verenigen, wordt schriftelijk gedaan en bevat de gronden waarop het verzoek berust. De mededeling wordt gericht aan de voorzitter (artikel 3 lid 2 Besluit videoconferentie).¹⁵
- Op een mededeling als bedoeld in het tweede lid van artikel 3 Besluit Videoconferentie wordt zo spoedig mogelijk beslist door de voorzitter. Aan de terbeschikkinggestelde en diens raadsman, en de officier van justitie, wordt de beslissing *uiterlijk vierentwintig uur voor aanvang van het horen* meegedeeld (artikel 3 lid 3 Besluit videoconferentie).

NB

Het PBC zal vanaf **maandag 30 maart 2020** weer starten met opnames, maar instroom zal op **50% basis** plaatsvinden. Zodra er ontwikkelingen zijn, die het opnemen van observandi op reguliere basis weer mogelijk maakt, zal hierover breed worden gecommuniceerd. We trachten met deze maatregel de impact van deze crisis op de bestaande PBC wachtlijst zoveel mogelijk te beperken. Uiteraard ontvangt elke opdrachtgever t.z.t. een nieuwe opname datum.